

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 163/04-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. septembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Mazáka a Ľudmily Gajdošíkovej vo veci sťažnosti NOP, a. s., so sídlom Hažín č. 45, zastúpenej Ing. E. S., predsedníčkou predstavenstva, právne zastúpenej advokátom JUDr. F. K., so sídlom K., namietajúcej porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 10 NcPO 299/02 takto

r o z h o d o l :

Základné právo NOP, a. s., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 10 NcPO 299/02 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bola 14. mája 2004 doručená sťažnosť NOP, a. s., so sídlom Hažín č. 45, zastúpenej Ing. E. S., predsedníčkou predstavenstva (ďalej len

„sťažovateľka“), právne zastúpenej advokátom JUDr. F. K., so sídlom K., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 NcPO 299/02.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka doručila 26. augusta 2002 okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by zakázal odporcovi AGROSPOL, s. r. o., Michalovce (ďalej len „odporca“) akýmkoľvek spôsobom zasahovať do výkonu práv sťažovateľky spojených s užívaním pozemkov označených v návrhu.

Okresný súd uznesením č. k. 10 NcPO 299/02–78 zo 14. novembra 2002 návrh sťažovateľky zamietol. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 11 Co 11/03–184 z 30. mája 2003, ktorým napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové rozhodnutie. Rozhodnutie krajského súdu bolo doručené okresnému súdu 7. júla 2003.

Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd vo veci návrhu sťažovateľky do času podania sťažnosti opätovne nerozhodol. Dňa 3. novembra 2003 podal sťažovateľ sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 17 a nasl. zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov. Na sťažnosť sťažovateľky odpovedal predseda okresného súdu listom z 30. decembra 2003 č. Spr 2047/03, v ktorom okrem iného konštatoval, že „vo veci *nebol zistený subjektívny prietah*“.

Sťažovateľka hodnotí postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 NcPO 299/02 ako porušovanie jej základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti rozhodol nasledovne:

„Postupom Okresného súdu v Michalovciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 NcPO 299/02 bolo porušené základné právo NOP, a. s., so sídlom 072 34 Hažín 45,

IČO: 31 670 598, zapísanej v obchodnom registri Okresného súdu Košice I, odd. Sa, vložka č. 396/V na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresnému súdu v Michalovciach prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 10 NcPO 299/02 konal bez zbytočných prietáhov.

Spoločnosti NOP, a. s., so sídlom 072 34 Hažín 45, IČO: 31 670 598, zapísanej v obchodnom registri Okresného súdu Košice I, odd. Sa, vložka č. 396/V priznáva finančné zadostučinenie vo výške 10 000, - Sk“.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2004 a uznesením č. k. II. ÚS 163/04-15 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň požiadal, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky a predseda okresného súdu sa vyjadrili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu zároveň doručil ústavnému súdu vyjadrenie k sťažnosti, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„...Nahliadnutím do spisu 10 NcPO 299/02 tunajšieho súdu bolo zistené, že sťažovateľ dňa 3. 9. 2002 doručil súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia proti odporcovi AGROSPOL, s. r. o., Pekárenska 4, Michalovce, ktorým sa domáhal vyslovenia zákazu do výkonu práv navrhovateľa spojených s užívaním pozemkov vedených na evidenčnom liste 198 k. ú. Hažín a na evidenčnom liste 533 k. ú. Zálužice a to na tom základe, že sťažovateľ v jeseni 2001 a na jar 2002 ako oprávnený užívateľ spomínaných pozemkov vykonal na týchto osev, pričom odporca v dňoch 7. 7. 2002 a 9. 7. 2002 bez jeho súhlasu tieto parcely vyláčil. V bode II návrhu cituje §§ 79 ods. 1 a 76 ods. 1 písm. f O. s. p. a tvrdí, že jeho návrh je dôvodný vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti. Dňa 5. 9. 2002 sudca vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku, hoci táto povinnosť navrhovateľovi vyplýva zo zákona o súdnych poplatkoch už podaním návrhu,

pričom navrhovateľ je právnická osoba a je zastúpený JUDr. K., advokátom, ktorý by mal tieto skutočnosti ovládať. Poplatok bol zaplatený 11. 9. 2002. Dňa 2. 10. 2002 sudca vyzval navrhovateľa na zaslanie výpisu z obchodného registra navrhovateľa pre nezrovnalosť jeho obchodného mena uvedeného v návrhu a v nájomných zmluvách, tiež ho vyzval na doplnenie petitu návrhu na uvedenie doby, do kedy má byť odporca obmedzený vo výkone práv navrhovateľa. Dr. K. na túto výzvu reagoval listom doručeným tunajšiemu súdu 17. 10. 2002. Dňa 18. 10. 2002 sudca pripojil spis 5 C 958/01 tunajšieho súdu lebo lustráciou bolo zistené, že medzi tými istými účastníkmi prebieha iné konanie, v ktorom bolo vydané predbežné opatrenie na tie isté nehnuteľnosti, v ktorom bolo zakázané práve navrhovateľovi užívať tieto nehnuteľnosti, lebo ich v tom čase užíval neoprávnene. Dňa 31. 10. 2002 sudca preto návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Podľa nášho názoru navrhovateľ ani JUDr. K. pri podávaní nerešpektovali ustanovenia § 79 ods. 1, 42 ods. 3, 74 ods. 1 O. s. p., ako aj § 8 ods. 1 zákona 71/92 Zb. O právne perfektnom návrhu možno hovoriť až dňom 17. 10. 2002.

Dňa 25. 11. 2002 doručil navrhovateľ súdu odvolanie voči uzneseniu zo dňa 31. 10. 2002, pričom opäť porušil § 9 ods. 3 Zákona 71/92 Zb. lebo nezaplatil súdny poplatok za odvolanie. Sudca dňa 28. 11. 2002 zaslal rovnopis odvolania na vyjadrenie odporcovi a vyzval navrhovateľa vzorom 4 O. s. p. na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie. Tento zaplatil súdny poplatok 17. 12. 2002 a vyjadrenie k odvolaniu bolo doručené súdu 27. 12. 2002. Dňa 8. 1. 2003 predložil spis odvolaciemu súdu. Dňa 7. 7. 2003 bola vec ako zrušená vrátená súdu. Na tomto mieste dávame do pozornosti zrušujúce uznesenie 11Co 11/03-188 a to posledné tri odseky. Odvolací súd uložil prvostupňovému súdu vykonať pomerne rozsiahle dokazovanie vo veci. Dňa 9. 7. 2003 sudca referoval doručiť toto uznesenie účastníkom konania a dňa 11. 8. 2003 vyzval odporcu na oznámenie skutočností, na základe ktorých odvodzuje v súčasnej dobe právo užívať sporné nehnuteľnosti. Dňa 25. 9. 2003 urgoval zaslanie vyjadrenia. Dňa 11. 5. 2004 vyzval Dr. K. na oznámenie, či trvá na nariadení predbežného opatrenia. Dr. K. dňa 20. 5. 2004 oznámil súdu, že na jeho nariadení trvá. Dňa 4. 6. 2004 sudca opäť urgoval odporcu o zaslanie žiadaného v zmysle referátu zo dňa 25. 9. 2003. Dňa 14. 6. 2004 odporca na túto výzvu písomne reagoval. Dňa 21. 6. 2004 žiadal sudca, aby navrhovateľ

špecifikoval parcely, ktorých sa tento návrh týka. Dňa 14. 7. 2004 reagoval na túto výzvu svojím listom.

Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti odôvodňuje svoj návrh jedine nedodržaním 30-dňovej lehoty uvedenej v § 75 ods. 2, 3 Občianskeho súdneho poriadku. Máme za to, že všetky ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku majú rovnakú právnu silu. Sťažovateľ vôbec neuvádza, že nerešpektoval ustanovenia o náležitostiach návrhu, nerešpektoval zákon 71/92 Zb. , pre neho je zaujímavá len 30-dňová lehota na vydanie predbežného opatrenia. Máme za to, že zákonodarca mal na mysli rozhodnúť o predbežnom opatrení v lehote 30 dní vtedy, ak by sťažovateľ doručil súdu právne perfektný návrh tak, ako to ukladá zákon. Ako vyššie uvádzame, právne perfektný návrh v tomto prípade bol 17. 10. 2002. Sudca o tomto rozhodol 31. 10. 2002.

Je tiež pravdou, že podľa § 75 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, má súd po doručení zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu povinnosť rozhodnúť o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ale súd má tiež povinnosť rešpektovať § 226 Občianskeho súdneho poriadku, kde je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý v tomto konkrétnom prípade v uznesení 11 Co 11/03 uložil súdu vykonať dokazovanie vo veci.“.

V ďalšej časti vyjadrenia predseda okresného súdu podrobne rozoberá všeobecné predpoklady na vydanie predbežného opatrenia v kontexte s ich aplikáciou na konanie, ktoré je predmetom sťažnosti, a akcentuje náročnosť úloh, s ktorými sa musí konajúci sudca vysporiadať v rámci dokazovania, a svoje vyjadrenie uzaviera nasledovne:

„... sudca je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu a nerešpektovanie tohto názoru, vzhľadom na uložené rozsiahle dokazovanie nemôže byť limitované 30-dňovou lehotou. V neposlednej miere sa domnievame, že sťažovateľ neúplným a skresleným opisom skutočností uvedených v návrhu prispel k tomu, že toto konanie trvá dlhší čas“.

Ústavný súd si pred rozhodnutím o sťažnosti vyžiadal z okresného súdu súdny spis sp. zn. 10 NcPO 299/00, z ktorého zistil nasledovné:

1. Dňa 3. septembra 2002 doručila sťažovateľka okresnému súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadala, aby súd zakázal odporcovi akýmkoľvek

spôsobom zasahovať do výkonu práv sťažovateľky spojených s užívaním označených pozemkov.

2. Dňa 5. septembra 2002 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby uhradila súdny poplatok (poplatok bol uhradený 11. septembra 2002).
3. Dňa 2. októbra 2002 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby doplnila a upresnila svoj návrh.
4. Uznesením č. k. 10 NcPO 299/02–78 z 31. októbra 2002 okresný súd návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.
5. Dňa 25. novembra 2002 doručila sťažovateľka okresnému súdu odvolanie proti jeho uzneseniu o zamietnutí predbežného opatrenia.
6. Dňa 28. novembra 2002 vyzval okresný súd odporcu, aby sa vyjadril k odvolaniu (vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené 27. decembra 2002).
7. Dňa 15. januára 2003 bol spis doručený krajskému súdu za účelom rozhodnutia o odvolaní.
8. Krajský súd uznesením č. k. 11 Co 11/03-184 z 30. mája 2003 zrušil uznesenie okresného súdu a vrátil mu vec na nové rozhodnutie sčasti z dôvodu, že je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné, a sčasti pre nesprávne právne posúdenie.
9. Uznesenie krajského súdu bolo doručené okresnému súdu 7. júla 2003.
10. Prípísom z 11. augusta 2003 vyzval okresný súd právneho zástupcu odporcu, aby sa v lehote 15 dní vyjadril, na akom právnom základe užíva odporca v súčasnosti sporné nehnuteľnosti.
11. V spise sa nachádza pokyn konajúceho sudcu pre súdnu kanceláriu z 25. septembra 2003, aby zopakovala výzvu právnemu zástupcovi odporcu s lehotou na vyjadrenie do 15 dní (zo spisu nie je možné zistiť, či kancelária pokyn vykonala).
12. Dňa 11. mája 2004 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby oznámil, či trvá na podanom návrhu na vydanie predbežného opatrenia.
13. Listom doručeným okresnému súdu 20. mája 2004 právny zástupca sťažovateľky okresnému súdu oznámil, že trvá na podanom návrhu.
14. V spise je pokyn konajúceho sudcu zo 4. júna 2004, ktorým uložil súdnej kancelárii, aby urgovala výzvu právnemu zástupcovi odporcu pod hrozbou uloženia poriadkovej

pokuty (v spise sa nachádza kópia výzvy, ktorá je ale datovaná už 1. júna 2004, v jej texte nie je obsiahnutá hrozba uloženia poriadkovej pokuty).

15. Dňa 14. júna 2004 právny zástupca odporcu doručil okresnému súdu odpoveď na jeho výzvu.

V rámci skúmania súdneho spisu sp. zn. 10 NcPO 299/02 sa ústavný súd oboznámil aj s uznesením krajského súdu č. k. 11 Co 11/03-184 z 30. mája 2003, ktorým zrušil uznesenie prvostupňového súdu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia, na ktoré odkazuje predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1. právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka konania a 3. postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pri posudzovaní právnej a faktickej zložitosti vecí sp. zn. 10 NcPO 299/02 ústavný súd na jednej strane konštatoval, že z právneho hľadiska rozhodovanie o vydaní

predbežného opatrenia pred začatím konania podľa § 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov nie je právne zložité, na druhej strane sa ale stotožnil s hodnotením predsedu okresného súdu, že v danom prípade si vec vyžadovala zo strany konajúceho sudcu úkony spojené s doplnením návrhu zo strany sťažovateľky, čo fakticky ovplyvnilo dĺžku rozhodovania súdu o predložennom návrhu.

2. Podľa druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľky ako účastníčky konania v doterajšom priebehu namietaného konania. Ústavný súd vzal do úvahy pripomienku predsedu okresného súdu, podľa ktorej návrh na začatie konania a následne tiež odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu neobsahovali všetky náležitosti predpísané zákonom (vrátane zaplatenia súdneho poplatku), čo si vyžiadalo zo strany konajúceho sudcu vykonať procesné úkony na odstránenie týchto nedostatkov. Až v odvolacom konaní sa sťažovateľka pokúsila osvedčiť svoje právo pripojením listín, ktoré v čase rozhodovania okresný súd nemal k dispozícii. Zároveň ústavný súd konštatoval, že sťažovateľka od podania návrhu na vydanie predbežného opatrenia až do podania sťažnosti ústavnému súdu nepodala návrh na začatie konania, hoci len právoplatným rozhodnutím súdu dochádza k vytvoreniu právnej istoty (I. ÚS 10/98). Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka neplnením procesných povinností (nezaplatením súdneho poplatku, neosvedčením nároku predložením listín) prispela k celkovej dĺžke rozhodovania o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, čo ústavný súd pri svojom rozhodovaní zoberal do úvahy.

3. Pri posudzovaní podľa posledného kritéria hodnotil ústavný súd doterajší postup okresného súdu pri rozhodovaní o predbežnom opatrení vo veci sp. zn. 10 NcPO 299/02. V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že v konaní, ktorého predmetom je návrh na vydanie predbežného opatrenia podľa § 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, nie je pre prípadné vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy jediným a rozhodujúcim kritériom skutočnosť, či súd vydal predbežné rozhodnutie v lehotách (v súčasnosti ustanovených v § 75 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku), ako by to mohlo vyplývať z vyjadrenia predsedu okresného súdu, ale to, či bol alebo nebol príslušný súd

v namietanom konaní bez zákonom ospravedlniteľného dôvodu nečinný alebo či jeho celkový postup v doterajšom priebehu bol dostatočne efektívny a smeroval tak k právoplatnému rozhodnutiu vo veci v lehote primeranej právnej a faktickej zložitosti prípadu a ostatným relevantným okolnostiam súvisiacim s rozhodovaním, v danom prípade o predbežnom opatrení.

Na základe uvedeného východiska ústavný súd posudzovanie postupu okresného súdu vo veci sp. zn. 10 NcPO 299/02 rozdelil do dvoch období.

- a) obdobie od doručenia návrhu na vydanie predbežného opatrenia okresnému súdu, t. j. od 3. septembra 2002, až do vydania uznesenia č. k. 10 NcPO 299/02-78 z 31. októbra 2002,
- b) obdobie od 7. júla 2003, keď bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu č. k. 11 Co 11/03-184 z 30. mája 2003, ktorým bolo zrušené jeho uznesenie č. k. 10 NcPO 299/02-78 z 31. októbra 2002 a vec bola vrátená na nové rozhodnutie, do času doručenia sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu.

Pri posúdení prvého obdobia ústavný súd konštatoval, že v tomto období konal okresný súd plynulo a po odstránení nedostatkov návrhu na začatie konania rozhodol vo veci v primeranej dobe, t. j. podľa názoru ústavného súdu okresný súd sa v tomto období nedopustil zbytočných prietáhov v konaní, a teda neporušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V druhom z hodnotených období okresný súd bezprostredne po doručení zrušujúceho uznesenia krajského súdu vykonal potrebné procesné úkony (doručenie uznesenia krajského súdu účastníkom konania, výzva odporcovi z 11. augusta 2003, aby oznámil skutočnosti, na základe ktorých odvodzuje svoje právo užívať sporné nehnuteľnosti, a urgencia z 25. septembra 2003). V období od 25. septembra 2003 až do 11. mája 2004 okresný súd síce neurobil žiaden procesný úkon, avšak sedemmesačnú nečinnosť okresného súdu nehodnotí ústavný súd ako takú, ktorá by bola spôsobilá porušiť označené základné právo sťažovateľky s poukázaním tiež na to, že sťažovateľka návrh na začatie konania v celom

namietanom období, aby sa pokúsila osvedčiť právo, o ktoré sa usiluje návrhom na vydanie predbežného opatrenia, ani nepodala (t. j. nesnažila sa ani preukázať spojitosť namietaného rozhodovania o predbežnom opatrení s konaním vo veci samej).

Vzhľadom na rozhodnutie ústavného súdu bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2004